

Оперативна інформація щодо ситуації з програмами профілактики та лікування ВІЛ/ТБ/ВГС/ЗПТ у Донецькій та Луганській областях (випуск № 9, станом на 30.09.2015)

Ситуація із забезпеченням впровадження комплексних заходів профілактики та лікування ВІЛ, туберкульозу та гепатитів на сході України у зоні проведення антитерористичної операції (АТО) продовжує залишатися напруженою. Запаси медичних препаратів для лікування ВІЛ, ТБ і надання замісної підтримувальної терапії закінчуються, що ставить під загрозу життя майже 8000 ВІЛ-позитивних пацієнтів та 160 клієнтів програми замісної підтримувальної терапії, які ще продовжують отримувати препарати на неконтрольованій Урядом України території. Міжнародні гуманітарні організації, у т.ч. агенції ООН, вимушені покинути територію, що перебуває під контролем «ЛНР» [через ультимативну заборону у роботі](#).

Понад 850 пацієнтів ЗПТ на сході України вимушені були припинити лікування через військові дії, бюрократичні режимні обмеження та відсутність дозволу Уряду України, який міг би здійснювати гуманітарні поставки відповідних лікарських засобів на непідконтрольовану територію.

Останніми днями різко загострилась ситуація з гуманітарними місіями міжнародних організацій, які не тільки надавали підтримку пацієнтам ЗПТ, а й слугували платформою для поновлення послуг з профілактики та лікування ВІЛ. Так міжнародна організація «Лікарі без кордонів» (MSF) була позбавлена реєстрації в «ЛНР», що унеможливило поставку медичних препаратів, в т.ч., одноразових шприців, засобів захисту тощо на тимчасово неконтрольовану територію. Наприкінці вересня таку відмову отримав і Червоний Хрест, що зробило неможливою доставку медикаментів та іншої гуманітарної допомоги. Особливо це може бути критичним для найуразливіших груп населення. Віднині під загрозою опинилось і постачання продовольчих товарів, оскільки діяльність WFP (World Food Programme) уже два місяці блокується. Завдяки підтримці UNICEF до кінця вересня в Донецьк має прибути гуманітарний вантаж з препаратами для АРВ-терапії. Альянс-Україна планує здійснювати цільові поставки своїх гуманітарних вантажів безпосередньо партнерській організації у Донецьку, яка має відповідний дозвіл.

Замісна підтримувальна терапія (ЗПТ)

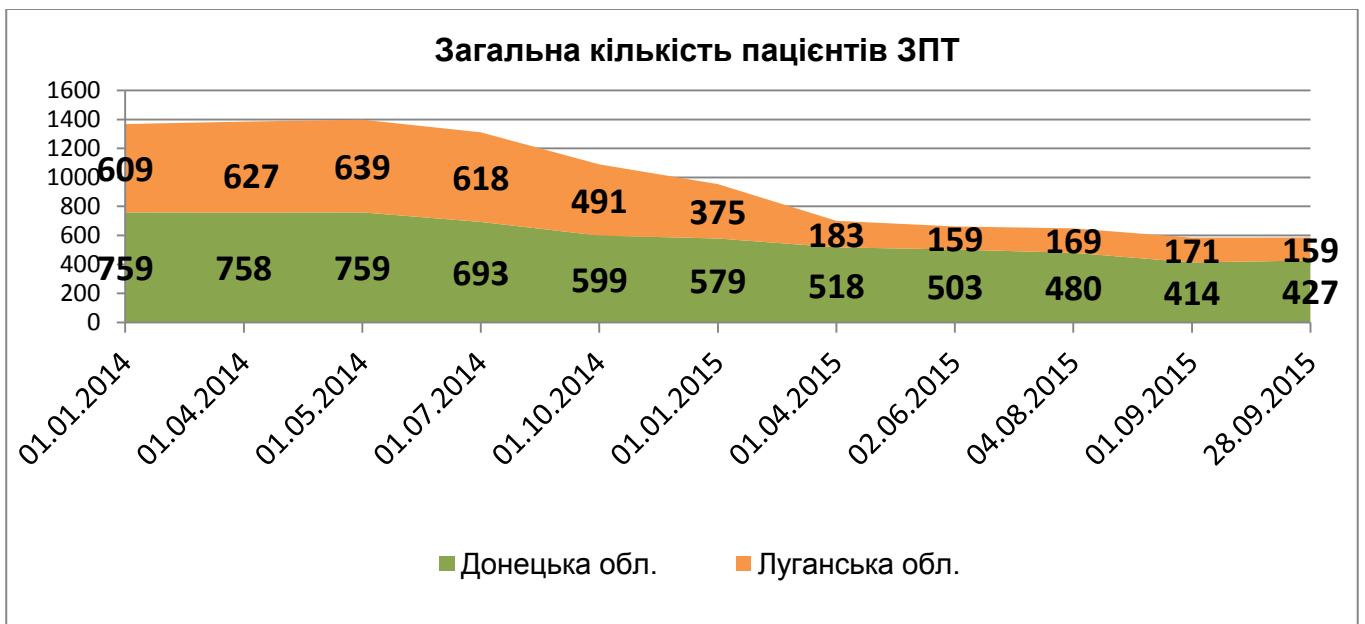
У серпні понад 90 пацієнтів ЗПТ у Горлівці, що перебуває під контролем «ДНР», вимушено припинили лікування через повне вичерпання запасу препаратів. Ще наприкінці травня була остаточно припинена ЗПТ на неконтрольованій території Луганської області.

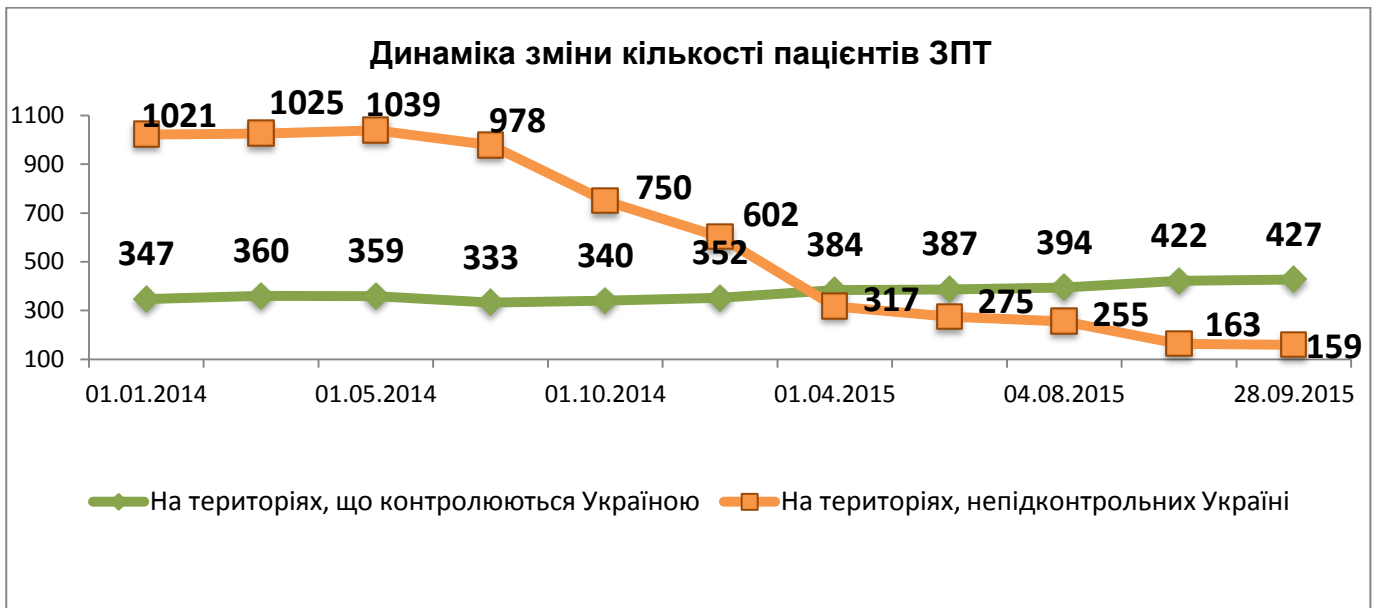
На непідконтрольованій території Донецької області продовжують функціонувати два сайти (Донецьк та Макіївка), але пацієнти отримують препарат у значно зниженому середньодобовому дозуванні - 30 мг у Донецьку, 10мг у Макіївці (для порівняння – середньодобова доза на контрольованих територіях становить близько 70 мг). Фактично, пацієнтам проводиться довготривала детоксикація зі зниженням дозувань препаратів ЗПТ.

Через режимні та нормативні обмеження, впроваджені Урядом України у зоні АТО у грудні 2014 року, питання доставки наркотичних препаратів ЗПТ до цієї території Донецької області залишається невирішеним через відсутність відповідного дозвільного рішення. Всього з початку бойових дій близько 850 пацієнтів були позбавлені лікування ЗПТ, переважно саме через відсутність необхідних лікарських препаратів. Запаси бупренорфіну на неконтрольованій Україною території остаточно вичерпалися ще у лютому.

**Інформація щодо забезпечення ЗПТ в Луганській та Донецькій областях
(станом на 28.09.2015)**

	Донецька область	Луганська область	Всього	Різниця у порівнянні з інформацією за 4.08.2015
Кількість пацієнтів станом на 1.05.2014	759	639	1398	
Фактична кількість пацієнтів станом на 28.09.2015	418	168	589	-63
Кількість пацієнтів, у т.ч.:				
<i>на території, що контролюється Україною</i>	259	168	427	+33
<i>на території, що не контролюється Україною</i>	159	0	159	- 98
Кількість сайтів:				
<i>на території, що контролюється Україною</i>	4	2	6	0
<i>на території, що не контролюється Україною</i>	2	0	2	-1

Гуманітарні проекти Альянсу-Україна з підтримки пацієнтів ЗПТ-внутрішньо переміщених осіб з Криму та зони АТО

З травня 2014 р. Альянс-Україна за підтримки низки донорських організацій (МБФ «Відродження», СНІД-Фонд Елтона Джона, Група Помпиду Ради Європи та ГФ) здійснює проект підтримки пацієнтів ЗПТ з анексованого Криму та неконтрольованої території Донецької та Луганської областей. Серед послуг проекту – оперативне вирішення питань щодо включення цих пацієнтів до програми ЗПТ, при необхідності – обстеження на ВІЛ, ТБ та інша медична допомога. Окрім того, учасники проекту забезпечені цілодобовим соціальним супроводом/індивідуальним кейс-менеджментом для допомоги в адаптації та соціалізації на новому місці, забезпечені умов та оплати оренди житла, організації харчування та вирішенні інших потреб (видаються продуктові набори, гігієнічні пакети), надається допомога у працевлаштуванні, поновлення, за необхідності, документів. Завдяки отриманим послугам 94% учасників проекту стали на облік як вимушені переселенці, 42% працевлаштувались постійно або тимчасово, завдяки соціальному супроводу пенсії по інвалідності отримали 19%, державну допомогу на дітей отримали 5%, діти були влаштовані до дитячих дошкільних закладів та шкіл тощо.

Вже без підтримки зазначених проектів майже 150 пацієнтів продовжують отримувати ЗПТ за новим місцем проживання та, при потребі, лікування ВІЛ-інфекції та туберкульозу, або повернулися додому після завершення активних бойових дій.

З червня 2015 р. проект фінансується Глобальним фондом, його географію розширено до 9 регіонів. Вперше до проекту включені сайти ЗПТ, які знаходяться на контрольованій території Луганської та Донецької областей. Завдяки співпраці з Департаментами охорони здоров'я цих областей для забезпечення та збільшення прийому пацієнтів, які прибувають із зони АТО, видані накази щодо перерозподілу препаратів ЗПТ між сайтами на контрольованій території, для яких регулярно централізовано доставляються препарати.

Кількість пацієнтів, які охоплені заходами проекту збільшилась з 156 (станом на 05.08.2015) до 198 осіб (станом на 28.09.2015). З них 111 клієнтів з неконтрольованої території Луганської області, 77 – з Донецької області та 10 – з Криму.

Профілактика ВІЛ: програми зменшення шкоди

Альянс-Україна продовжує підтримувати роботу проектів з профілактики ВІЛ на базі 11 партнерських неурядових організацій в Донецькій та Луганській областях, з них 8 працюють як на підконтрольних так і на не підконтрольних територіях. Практично з усіма організаціями підписані договори, рахунки організацій, які продовжують працювати на не підконтрольній території, виведені на підконтрольну Уряду територію, на них перераховано грошові кошти для оплати заробітної плати співробітників та виплат залученим консультантам проектів.

Спільні зусилля Альянсу-Україна та партнерів дозволяють ВІЛ-сервісним організаціям регіону відчувати впевненість у тому, що їхня робота необхідна, а проблемні питання можна вирішувати навіть в умовах «військового перемир'я».

Мінімальний пакет послуг надається клієнтам програм на всіх сайтах Донецької області. Проекти, що працюють на неконтрольованій території Луганської області, мають проблеми з постачанням видаткових матеріалів, при цьому ведуться переговори, щодо здійснення поставки.

Охоплення представників уразливих до ВІЛ груп населення проектами зменшення шкоди*

	СІН			РКС			ЧСЧ		
	План на 2015 рік	Факт (попередні дані станом на 25.09.2015)	%	План на 2015 рік	Факт (попередні дані станом на 25.09.2015)	%	План на 2015 рік	Факт (попередні дані станом на 25.09.2015)	%
Донецька	27 799	26 329	94,7%	1 474	1 542	104,6%	1 084	1 074	99,1%
Луганська	8 009	8 485	101,6%	704	683	96,6%			
ВСЬОГО		34 735			2 225			1 074	

* СІН - споживачі ін'єкційних наркотиків

РКС - робітники комерційного сексу

ЧСЧ – чоловіки, що мають секс з чоловіками

В проектах впроваджується тестування на ВІЛ та інші інфекції за допомогою швидких тестів. За попередніми даними за період з 01.01.2015 по 25.09.2015 в проектах, що діють на території Донецької області, швидкими тестами на ВІЛ було протестовано 19 503 представників уразливих груп (з них у 202 (1%) клієнтів виявлено позитивні результати), в Луганській області був протестований на ВІЛ 6 361 клієнт (з них 146 (2,3%) з позитивним результатом). За попередніми даними впродовж зазначеного періоду у Донецькій області було проведено 4,1 тис. тестувань на ІПСШ (на гепатит С - 3 тис, на гепатит В – 274, на гонорею – 157, на сифіліс – 525, на хламідіоз - 168), виявлено 622 (15%) позитивних результатів; у Луганській області було проведено 1609 тестувань на ІПСШ (на гепатит С – 1134, на гепатит В – 165, на гонорею – 63, на сифіліс – 199, на хламідіоз - 48), виявлено 400 (24,9%) позитивних результатів. Також серед клієнтів проектів профілактики розповсюджувалися презервативи – 722 696 у Донецькій області, 198 562 - у Луганській, роздано шприців та голок – у Донецькій області 1,6 млн., у Луганській області 561 тис.

Забезпечення роздатковими матеріалами та швидкими тестами.

В результаті трьох (з початку року) поставок, організованих Альянсом-Україна до тимчасово неконтрольованих територій Донбасу у лютому, травні і липні, всі організації Донецької і Луганської областей забезпечені роздатковими матеріалами до кінця вересня, а швидкими тестами – до кінця 2015 р. Втім, подальші доставки стали практично неможливі. Введення акредитації і реєстрації міжнародних НУО де-факто владою «ДНР», а також формальна заборона їхньої діяльності владою «ЛНР» зробили неможливим існування раніше ефективних механізмів доставки вантажів на ці території.

Команда PSM Альянсу-Україна постійно моніторить ситуацію і розпочне доставки одразу після появи найменшої можливості.

Забезпечення повноцінної роботи проектів

Завдяки високому професіоналізму, наполегливості та проведеним переговорам керівників НУО з представниками української влади на місцях, практично для всього персоналу НУО, що працюють на непідконтрольних Україні територіях, вдалося оформити перепустки нового

зразка. Таким чином, соціальні працівники проектів з Донецької та Луганської областей отримали можливість більш-менш безперешкодно переміщатися між контрольованою та неконтрольованою територіями.

Моніторинг проектів

Програмний моніторинг відбувається за допомогою он-лайн версії бази даних SYREX, аналізу результатів роботи проектів, перевірки низки первинних документів, а також шляхом обговорення налагодження роботи в регіонах, вирішення проблемних питань тощо. Також розробляється інструмент та механізм моніторингу на місцях для відновлення моніторингових візитів у Донецький та Луганський регіони на регулярній основі.

Профілактика та лікування туберкульозу

Рання діагностика туберкульозу серед груп ризику

11 НУО в Донецькій та 4 НУО в Луганській областях працюють з компонентом «раннє виявлення ТБ серед груп ризику». За попередніми даними з 01.01.2015 по 25.09.2015 в Донецькій області скринінгове анкетування на ТБ пройшли 12 420 клієнтів НУО, з яких у 1005 був позитивний результат. 523 (52%) осіб отримали діагностичні послуги з ТБ на базі ЛПЗ, з них виявлено 29 хворих на ТБ. В Луганській області скринінгове анкетування на ТБ пройшли 5 828 клієнтів, з яких у 715 був виявлений позитивний результат. 628 (87,8%) особи отримали діагностичні послуги з ТБ на базі ЛПЗ, з них у 17 підтверджено діагноз ТБ.

Супровід хворих на МР туберкульоз.

Станом на 25.09.2015 р., у Луганській області 15 пацієнтів з мультирезистентним туберкульозом (МР ТБ) отримують супровід на амбулаторній фазі лікування, який здійснюється медсестрами Товариства Червоного Хреста України, субреципієнта Альянсу. Всі вони знаходяться на підконтрольних Україні територіях. На непідконтрольних територіях Луганської області супровід пацієнтів з МР ТБ не проводиться. У Донецькій області супровід надається 122 пацієнтам з МР ТБ, з них 17 отримують послуги на непідконтрольній Україні території.

Поставки протитуберкульозних препаратів на тимчасово неконтрольовані території.

21 серпня спільними зусиллями Альянсу Україна та організації «Лікарі без кордонів» (MSF) було доставлено першу партію препаратів до Луганського обласного протитуберкульозного диспансеру. Тепер за наявності доставлених 8 найменувань препаратів лікарі зможуть вчасно продовжити комплексне лікування для раніше набраних 146 пацієнтів, а також надати лікування додатково ще для 120 осіб.

Поставці передували тривалі узгодження, передусім із «керівництвом ЛНР». Починаючи з червня поставка декілька разів відкладалася. З середини липня існувала ймовірність її повного скасування через введення 17 липня фактичної заборони окупаційною владою. Таку саму поставку було здійснено до Донецької обласної клінічної туберкульозної лікарні. Там вже продовжено лікування раніше набраних 367 пацієнтів, а також з'явилась можливість додатково надати лікування для 140 осіб.

Оцінка потреб і моніторинг використання препаратів супроводжується ДУ «Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України». Як очікується, наступну поставку цих ліків буде здійснено наприкінці 2015 року. Втім, вже зараз Альянс ретельно відслідковує можливості доставки постачання життєво-важливих препаратів до тимчасово окупованих територій.

Лікування вірусного гепатиту С (ВГС)

Лікування ВГС пегінтерфероном у Донецькому обласному центрі СНІДу на даний час

завершилось. Всього на базі Центру пройшли лікування 5 осіб з числа ВІЛ позитивних пацієнтів ЗПТ.

Наявні та потенційні ризики

Альянс-Україна та інші неурядові організації звертають увагу на необхідність впровадження гуманітарних проектів, спрямованих на профілактику соціально небезпечних захворювань та інфекцій, що передаються статевим шляхом у зоні проведення АТО. Проведення бойових дій, велика концентрація переселенців, відсутність адекватної профілактичної роботи серед загального населення та військовослужбовців, суттєва активізація секс-роботи збільшують ризики інфікування.

У липні-вересні Альянс Україна проводив першу масштабну кампанію тестування на вірусний гепатит С військовослужбовців, які повернулися із зони АТО. Скринінг на ВГС для мобілізованих, призовників та контрактників практично не проводиться, а безпосередньо у зоні проведення військових дій майже відсутні засоби профілактики вірусних інфекцій. За підтримки Міністерства оборони та Міністерства внутрішніх справ, Альянсом-Україна та партнерськими організаціями було проведено понад 4 тис скринінг-тестувань швидкими тестами у військових шпиталях, центрах реабілітації, у військових частинах, військових комісаріатах. Результати тестування зараз узгоджуються з Міністерством оборони України та будуть оприлюднені у першій половині жовтня, але вже зараз можна стверджувати актуальність проблеми та необхідність вжиття адекватних профілактичних заходів.

Детально про гуманітарну ситуацію на сході України станом на 31.08.2015 можна дізнатися зі [звіту](#) Офісу з координації гуманітарних ситуацій (UNOCHA).

МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні»

Національна лінія телефону довіри з проблеми ВІЛ/СНІД: 0-800-500-451
Всеукраїнський телефон довіри з питань ЗПТ: 0-800-507-727

Контактна особа: Наталія Кравченко
e-mail: kravchenko@aid alliance.org.ua
Тел. 4905485 дод. 235